

پروژه‌ی له سفره‌وہ
-۴-

بُوئه و گهنجانه مزدانکو

چالی دووه م



قانع خورشید

قانع خورشید

بۇئەو

گەنجانەی دەچنە زانکو

- ناوی کتیب : بۇ نەو گەنغانەی دەچنە زانکۆ
- نووسینى : قانع خورشید
- تايپ و نووسينهوهى : زانا موحسین لاهورى
- نەخشەسازى : برييا صالح
- نۆرەي چاپ : دووهەم
- شوينى چاپ: چاپخانەي (مەحوي)
- سالى چاپ : ۱۴۲۴ك - ۲۰۱۲ز
- ژمارەي سپاردنى (۲۳۰۴) ئى سالى ۲۰۱۱ پىئىدراوه.

مافى لە چاپدانەوهى پارىزراوه بۇ نووسەر.

بسم الله الرحمن الرحيم

پیشەکى

سوپاس بۆ ئەو خوايەى مەتىنايىنە بۇون و عەقلى پىتى
داین و فېرى كىردىن.. دورودو سەلام لەسەر
پېغەمبەرى ئازىزى بىنەمالە و يارو ياوهەرە
خۆشەويسىتە كانى.

ئەم نامەيەى نىئۆ پەنجەكانت دەقى موحازەرە كە
لە سەفرەيەكدا بۆ قوتابىيەكەن، وەك
بەرچاوبۇونىيەك، وتمەوه، نەوان مەمويان لە
سەرەتە خىتى چۈن بۆ زانكىدا نەبۇون، بەلام نەدىكىيان
يان تازە چۈوبۇونە زانكۆ، يا پۇلى شەشىيان تەواو
كىردىبوو و چاوهپوانى هاتنەوهى ناويان بۇون، يا
دەچۈونە شەش... ئىتىر بە ئەركى خۆم زانى ئەوهى
بە باشى دەزانم بۆيان، پېتىانى بلىم... مەرج نىيە
ھەرچى پىويستە و تېتىم، ھەرچىم و تۈۋە دروست
بىت، تەنبا ئەوهندە كە لە نىئۆ سەعات قىسىمدا
ئەوهەم بە خەيالدا ھاتبىت پىم و تۈون.

دواى ئەوهى چەند جارىك (زانان)ى ماۋىتى و قوتابىم
باسى لە گىرنگىي موحازەرە كە كردو، جەختى لەسەر

پیویستی زوریک له گهنجان بۆ ئەم رینماییانه
کردهوه، پیم ووت: دهی تۆ بینووسهوه با منیش بلاوی
کەمهوه! دوای چەند رۆژیک خەبەری پى دام: کەمیکی
ماوه... به قسەکەی دلخوش بومو، ترسایشم! چون
کاریکی تر چووه سەرئەو دنیا کاره کەلەکەبەستووهی
سەرشانم، کە له بەر زورییان نازانم کامیان تەواو کەم..
بەلام چون ئەمەیان کورت بومو، ماوهکەیشى
دیاریکراوو، کاكه (زانان) يش، خوا چاوى لى بىت و زاناو
کاراي کات، جوانى نووسىبۇوه و زوریک له ورده
قسە و زيادەكانى لا بىردىبوو؛ زووتر دەستم دايەو، به
يارىي بارى تەواوم كرد.. وەك هەميشە ئەركى
نەخشە سازىيە كەشم به (ئەحمد) سپارد، خوا
بىپارىزىت و له بەلا به دوورى بگرىت. دەستخوشى و
سوپاسى فرهىشم بۆ ئازىزم کاكه (رېناس) ئى قوتايم
ھەيە، کە له بەچاپگەياندىدا زور ماندوو بوم، تەمان
درېزۇ عاقىبەت خىر بىت ياخوا.
ئومىيد ئەكمەنەرکەس دەيخوينىتەوه، شتىكى
لىوه فير بىت و، کارى پى بکات و، دوعا يەكى خىريش
بۆ منى بەندەي ئاتاج و ئەو ئازىزانە بکات كە کاريان له
ئامادە كردىدا كردووه. ئىوه و باسەكە...

قانع خورشید _ صمود.

لە بەر دەم قۇناغىيىكى تازە دايىت ...

قۇناغى زانكۆ، پەيمانگا، قۇناغى دواى شەش، هەر
بە پىى قۇناغبەندىي خويىندىن، دياره ھەنگاوىيىكى
تازە يە، يان قۇناغىيىكى نوپەيە لە ژيانى مرۆڤدا، بەشىكى
گرنگە لە تەمنە.

ئەگەر تەمنە بە خانووه يە كى گەورە بىزانىن و پىنج
شەش ژورىيىكى تىدا بىت، يەكىك لە ژورە
سەرەكىيە كانى ئە و چوار پىنج سالە يە كە ئىنسان لە¹
زانكۆدا بە سەرىدەبات. تۆ كاتىك دەچىتە زانكۆ، لە
ھەزىزە سالى تىپەريپەيت، كە ئىتر لە قۇناغى
ھەرزە كارىيە كى ئە و تۆدا نىت، كال و كەمئە زمۇون بىت
و، وايشتلى نەھاتووه پىرو بىتاقەت بىت و لە ژيان
بىزار بىت.. لەو نىوانە دايىت، كە ناسكتىرين بەشى
تەمنەنتە، مرۆڤ لەو قۇناغەدا ھەم ئومىدى ھەيە و ھەم
چالاكە و جوولەي نقرە، ھەم ھىزى تىدا يە، ھەم شتىش
و ھەر دەگرىت، ھىشتا مىشكى پىر نەبووه لە زانىارى
بە سەرچوو و خراب، تا مىمۇرييە كەي پېپىتە، پىۋىست
بىت بۇ وەرگەرنى شتىكى شتىكى تر بىرىتە وە، جىيى

هەزاران گىڭگابايت بە خالىيەتى لە مىشكىدا ماوه، چۈن
مرۆڤەتتا پىر بىت، خانەكانى مىشكى پووج دەبن و بە^{كەلەپىشىلىرى}
كەلکى هېچ نامىنن.

گرنگترین ئەرك...

لاوی خوینگەرم! كە چوویتە زانکۆ شتىكى تازە
دىتە ژيانتهوه، گرنگترین ئەركت ئەوهىه نەدیوبىدى
نەبىتو، لە خوت نەگۈرپىت. چونكە ئەگەر مەرۋە
نەشياوانە ھەلسوكەوتى لەگەل ھەر شتىكدا كرد،
دوايى پەشيمان دەبىتەوه.

ئىوهى لowan سەرهەتا كە دەچنە زانکۆ، پىتەن
دەوترىت قاز! قازى حەقىقى ئەوهىه كە لەو
وېستىگە يەي تەمەنى پەند وەرناگرىت. كەسى وا ھەيە
خويىندن تەواو دەكات و ھىشتا ھەر قازە، كەسى واش
ھەيە ھىشتا نەچۈوهە زانکۆ قۇناغى قازىھەتى
تىپەپاندووه، راستىر بلىم: ھەر نەيىنيوھ ناشىبىنىت،
چون عاقلەو خۆى فامى ھەيە و تىدەگات.

ئەوهى ناشىرينە ئەوهىه: كەسى وا ھەيە كە
دەچىتە زانکۆ بە جۆرىكى سەير بىر دەكاتەوه، وەك
بلىت ئەم يەكەمین و دوايەمین كەسە ئەم شوينە
دەبىنىت، نە بەر لەو كەسى تر ئەم شوينەي بىنىوھ،
نە دواي ئەويش كەس دەيىنىت. لە مال دەبروات،

مرۆڤىيىكى فەقىرو بەرپىزۇ رېڭۈپىيىكە، لەو سەرەوە دىتەوە بۇوەتە دەعبايدىكى تر، نە سەرى.. نە شەكلى.. نە قسەى.. نە زمانى.. نە بىرۇباوەپى.. هىچى وەکو خۆى نەماوه.

لە راستىدا جىئى سەرسۈرمانە، چون بىنايى زانكۆ مىچى لە بىناكانى قوتابخانە بنەپەتى و ئامادەيىھەكان پېشىكە وتوتىر نىيە. ھەر شتىكى لەو شىۋەيە و بېرىك مامۆستايى تازە، كە ھەندىكىيان زانىارى مامۆستاكانى خويىندىنى ناوهندى و ئامادەيىشىيان پىنى نىيە، مەنەجىنگە ھەر وەکو مەنەجى مەكتەب، بەلكو خراپتىرىش، چون مەنەجى قوتابخانە كتىبە و لىزىنەيەك خۆيان پىوه ماندوكردۇوه، لەۋى مامۆستايىھەكى دەستبەتالل دوو سىئى قسە دەكاتو، دەلىت بۇ خۆت بىكە مەلزەمە. بە زورى وايە، نەك ھەمووى. ئىتر نازانم ئەولە خۆگۈرپان و عەجايىبات و غەرايەباتە چىيە مرۆڤىتكە وايلى بىت بە شىۋەيەكى جياواز سەيرى خۆى بىكەت.

ئەم لاوه لە خۆگۈراؤه ودك ئەو فەريىكە رۆشىنېرانە دىتە بەرچاوم كە دەچن بۇ فەرەنساۋ ئەلمانىا و ئەمريكىا، كە دىنەوە تف لە خۆيان و باب و باپيريان و راپردوو و كەلتورو ھەرچى شتى خۆيانە... دەكەن، نازانم چىيان لەۋى بىنى كە ئەوەندە سەير بۇو، هىچى

واله نیشتمانی خویان نییه. ئىمە نموونەی (د.عەلی شەریعەتى) و (سید قوتب) و كۆمەلیتک لەوانەمان هەيە، كە دەچنە دەرەوە؛ دەبنە دىندار، فەرھاد شاکەلى لىرەوە دەپرات بىباودە، لەۋى دەبىتە سۆفى ! (سەيد قوتب) كاتىك لە ميسىرەوە بۇ گەشتىكى زانستى رؤيشتە ئەمرىكا، دىندارىكى ماڭەزايى بۇو و ئىنتىماى ئىسلامىي نەبۇو، بەلام كە لە ئەمرىكا دىتەوە دەچىتە رېزەكانى (ئىخوان مۇسلمىن) دەوە.

(د.عەلی شەریعەتى) دەپرات بۇ فەردنساولەگەل (سارته) و گەورە فەيلەسووفاندا دادەنىشىت و گفتۇگۇ دەكەت، كە دىتەوە ئىران دەبىتە چاكسازىكى ئىسلامىي، بىزى لە ژيارى رېذئاوايى دىتەوە، بىزى لەو سىستەمە ئىستىمارى و ئىستىحمارىيە دىتەوە، ھەروەها لەم مۇستەعمەرو مۇستەحمەرانەش، كە بۇونەتە داگىركراب و داردەستى رېذئاوا.

لە بەرانبەردا كۆمەلیتک ناوبىش ھەن كە دەچن و دىتەوە، بىزيان لە خوا.. پىغەمبەر، بەها، ئەخلاق... دىتەوە.

لە زانكوش وەكى ئەوانە دەبىين، ئىسلامى دەپرات، دىتەوە گالتەى بە نويىز دىت ! خوش ئەۋەيە دواى

تەواوکردنى چوار ساله كەى زانكۆ، دەگەرپىته وەول
مۇزگەوتدا شانت لى تون دەكتاتو، تەرىقىش نابىتە وە!
پاستىبە كەى من نازانم نەو كەسانەى زووزۇ
بۇچۇونە كانيان دەگۈرن و تف لە دوينىسى خۇيان
دەكەن، چىن و خۇيان بە چى دەزانن.. بەلام ئەودنە
دەزانم، هەرچى بىن، ئىيرنىن و لە عاقلى نەو كارە
ناكەن!

ئەمە ماناي ئەوه نېيە كە چۈويتە زانكۆ، پىشتر
چۈن بۇرتە هەر وا بەمېتە وە. بۇ نموونە پىش نەو
قۇناغە زۇرجار لە كۆلان و گەرەكدا بە شەروالىكى
كوردى كۆنە وە گەراویت، يان جلىكى ناسايت لە بەردا
بۇوه، قەت كراسىت نۇتوو نەكردووه، كە چۈويتە
زانكوش، بە بىانووئى ئەوهى من لە ئىيانمدا هەرگىز
قەميسىم نۇتوو نەكردووه، بلىتىت بە خواعەيىبە قەميس
نۇتو بىكم! ئەمە دەبىتە دەردەكەى مەلا نەسرە دىن
كاتىك وتبۇوى: پىاو ئەو پىاوهىبە لە قسەئى خۇى
پەشيمان نەبىتە وە، دە سال بەسەرتەمەنىدا
رۇيشتبوو هەر دەيىوت تەمەنم چىل و شەش سالە!
نابىت تو بەو شىۋەيە بىت، وا بىزانىت گۈران بەھەر
واتايەك عەيىبە، گۈران ئەگەر بزوتنە وەيە كى سىاسى
يان بزوتنە وەيە كى فيكى يان كۆملەلەتى بىت، ئەگەر

مهرامیکی باشی له پشتەوە بیت، له خراپه وه بۆ باش
بیت عەبیتکی تیدا نییه.

بۆ نموونه تو لە مندالى تىلىك دەكەيتە سەيارەو له
ناو كۆلاندا يارى پى دەكەيت، دوايى کە بالغ بوویت و
يەك دوو خەوى گەنجانەيشت بىنى(!)، ئەگەر هەر
بلىتىت بە خوا من هەر وەك جارانم، ژن بىنەم و پىشىش
دەربكەم هەر بە سەيارەى تىل يارى دەكەم! ئەمەيان
دەبىتە عەيب و بە دامەزراوى حسېب ناكريت.

گۆرانى سروشتى، کە بەسەر مەرقۇدا دىت، نىشانەى
ساغبوونى خاودە كەيەتى، ئىستا بە ھەندىك لە ئىوهى
گەنج بلى: "ژن بىنە" تەريق دەبنەوە، بەلام چوار
پىنج سالى تر ئەگەر بە رەسمى نەيەينىن شەر
دەفرۇشى! بەلام بە گشتى تو لە تەمەنى دوازده و
سيازده و چوارده سالى تا شازده سالىش، ئەگەر پىت
بوترىت: ژن دەھىنەت؟ دەلىت نەوهلا، دە سالى تر..
كەسى واھەيە دەلىت: ھەركىز ژن ناھىئىم! دوايى کە
گەيشتىتە نزىكى بىست و بىستويەك و دوو سالى، ئىتىر
مۆزە مۆزە دەست پى دەكەت و... حالەتىكى
سروشتىشە و دەبىت بىھىنەت و مندالىنان بېت. ئەمانە
سوننەتى ژيان.

لەبرئەوە تىبگەن لە نىوان ئەو شىتبوون و
لە خۆگۆرانە و ئەو چەقبەستوویى و جىمانەدا سنورىكى

ناوەند ھەيە، پاراستنى ئەو سنورە پىّويستە، مەرقۇشى
عاقل زۆر پىّويستى بە درېڭىزكردىنەوەي ئەم مەسەلە
نىيە، ئەمە مەسەلە يەكە لەوانەي گۈنگە بىزازان.

قۇناغى زانكۆ بەپیتىرىن قۇناغى تەمەنە، لە¹
دەستى مەدە!

ئەى گەنجى ئازىز! يەكىكى تىرلەو خالانەى
پىيويستە بىزانىت، گرنگىي ئەم سالانى تەمەنە يە كە لە
پىيشتدا يە. قۆستەنەوەي ئەم قۇناغەي تەمەنت بۇ
فېرىبۈون، خويىندىن، خويىندىنەوە، پەيداكردىنى ھاوهلى
باش، ھەموو ئەمانە دەچنە يەك خانەوە: (رېننەوەي
فەرۇپىتى ئەو بەشەي تەمەن). ئەو قۇناغەي
تەمەنت، ئەو چوار تاشەش سالىي تەمەنت، بە
شىوه يەك بقۇزەوە، سوودىكى واى لى بىبىنەت، دوايسى،
لە ھەموو ژيانىدا شويىنەوارى دىيار بىت.

مرۆڤ بە سروشت زوو زوو دەگەرېتەوە بۇ راپوردوو،
سۆز بۇ راپوردوو نۆستالژيا ھەۋىنى ژيانى
زۆربەمانە، زۆرتىك لە ئىمە ئەوهندەي بە خەيالى
گوزەشتەمانەوە دەزىن، ئەوهندە ئومىدى داماتوو بۇ
درېزەدان بە ژيان پالمان نانىت.. دەي ئازىزم! كارىك
مەكە كاتىك لە دواى زانكۆ ئاپۇ بۇ دەمەكانى
زانكۆت دەدەيتەوە، تەريق بىتەوە و ھەست بە
شەرمەزارى بکەيت، واپەوتار كە، سېھى، وەختىك بە
خەيال بۇ ئەم رۆزانەت دېيتەوە، مېنده گولت تىدا

چاندبيت؛ ئافهرين له خوت بکهيت، كەيىت به خوت
بىت و خۆزگە بهو رۇزانە بخوازيت..

كە دلنىيائى سبەي ھەردى گوتهنى "به
سەرسامى لەسەر لوتكەي بلندى پىريت دەوهستىت،
شريتى عمرى راپوردووت وەكى خەو دېتە بەر چاوت"،
ھەولۇدە شريتە كەت سەراپا سەرگۈزۈشىتەي نائومىدىت
نەبىت، بەلكو ئەم رۇزانە زانكۆت بکە كوانووى
گەرمىرىنى وەي شەوو رۇزە سارىدە كانى ئايىندهت...
ھەميشە بىر لە داواكەي پىرە عارفى شىرىن گوفتار
(مەحوى)ى رەحىمەتى بکەرە وە كارى پى بکە، كە
دەلىت:

برا ! فكرى چرا، كبرىتى فرسەت تا لە دەستايە
شەوي يەلدا لە پىشە، رۇزى عومرت وەختە ئاوا بىن
نەبادا بەيانى (ئا لىيتنى قەممەت لە حىاتى) ويردى
سەر زارت بىت، ئاي چەند ناخوشە رۈوت نەيەت بۇ
قوتابىيەكانت، بۇ مندالەكانت باسى رۇزانى راپوردووى
ژيانىت بگىرىتە وە ! چما كەسىك لە جەنگدا هىچ
سەروھىيەكى تۆمار نەكربىت، دەتوانىت لە كاتى
سەروھى ولاتە كەيدا باس لە ئازايەتىيەكانى بکات؟
زىدىن ئەوانەي ناوىرن بۇ ساتىكىش رۇو بۇ لاي رۇزە
تىپەپىوه كانى ژيانىان وەرگىپن. نەكەيت تۆ لەوانە
بىت.

هاوریکهت ئاویئنەتە، ھەولدە ئاویئنەيەکى بىن
گەرد بۇ خۆت ھەلبىزىرىت

لاؤ شىرىن! ھاوريى باش يەكىكە لە گىرنگتىرىن
شىتەكان. لە بەشى ناوخۇيىدا، لە ناو شاردا،
پەيداكردىنى ھاوري شىتىكى پىتىويستە، ئاسانىش نىيە،
سروشى خۇيىشت رۈلىسى ھەيە، كەسى واھەيە پېتىنج
خولەك لە شوينىكىدا لىنى گەرئ ھاوريى خۆى
دەدۇزىتەوه، كەسى واش ھەيە بە سال تاقەتى نىيە
ھاورييەك پەيدا بىكەت.

گەنجى زىر! دەبىت بىز كرانەوه بە پۇوى
دەوروپەرتدا زۇر لە خۆت بىكەت، با سروشىتىشت لەو
سروشتانە بىت كە لەگەل خەلکىدا ناكىرىنەوه. لە
قۇناغى زانكۇدا ئەو تەبىعەتەت بىشكىنە، مەرج نىيە
بلىتى بە خوانىتمە ھەربە بىنەمالە واين، ھاوريىمان
كەمە، ئەمە قىسىمەكى بىن مانايمە. تۆ دەتوانىت لە
دەوروپەرت جىاواز بىت، وەكىو ئەوهى زۇرپەتان پىن
دەچىت لە بىركىردىنەوه دا لە دايىك و باوكتان جىاواز بن.

گىرنگە پاراستىنى ئەو سىنورانە بىزانىت، چى
ھاورييەك باشە؟ خۆت دەزانىت، مەعقول نىيە من بۇت
بنووسىم ھاورييەك بەم جۈرە بىت؛ باشە! بەلام بىزانىن،

پهندیک ههیه ده لیت: "دوستم ئوهیه ده مگرینیت،
دوژمنیشم ئوهیه ده مکه نینیت" ، ئەم پەندە بکەن بە^۱
پیوه‌ری باش و خراپیی هاوردی، چون ئىستا زقر کەسی
واههیه تو وەکو ئامرازى خوشی خۆی سەیر دەکات،
وەک تام و چىزىك بۇ خۆی بەكارتدىنیت.. بۇ پىكەنینى
خۆی.. بۇ کات بىردنە سەری خۆی.. ژيانى له گەل تۆدا
دەباتە سەرو دوايىش ئىشى پىت نەما، بە سالىش
بىرى ناكەويتەوە... وەک چۈن كەسىك گلاسىكى
سەفەرى دەكېت و پارىزگايلى دەکات و بەكارى
دەھىنیت، دوايىش پىيىھەكى پىدا دەنیت و پانى
دەکاتەوە.. ئەولە خوشەویستى گلاسەكە نەبوو، كە
دەيپاراست، بەلكو بۇ ئاواھى بە كارت دەھىنیت. بۇ
كەسى واھهیه ئاواھى بە كارت دەھىنیت،
نمۇونە جارى واھهیه تو كەسىتىيەكى ديارت ھەيە،
خوشەویست و بەرپىزىت، ئەميش بۇ ئەوهى خەلگى
سەلامىلى بکەن و رېزى بگىن و، ئىشى بۇ جىبەجى
بکەن، هاوردېتىت دەکات. هەركاتىك ئەو ئىشەي پىت
نەما؛ فېيت دەداتە كەنارەوە. بەلام هاوردىي واھهیه
حەز دەکات لە كاتىكدا له گەلتىدا بىت كە كىشەت
ھەيە و پیویستت پىيىھەتى. وادەزانم ھەموو مرۇقىك
عەقلى بىت و خۆى گىل نەکات، بۇ هاوردىي دووهەم
دەگەرېت و تا نەيدۇزىتەوە واز ناھىنیت!

گیل مه به!

یه کیکی تر له و خالانه گرنگه بیزانیت ئه و هیه: له زانکودا هه رچی ده بیت، نه بیته په مزی گیلی، چون به داخله وله چهندین پولی قوتا بخانه کان و، گروپی نیو کولیژو زانکوکان و، ژوری به شه ناو خوییه کان و، له گه په کو، ته نانه ت له مزگه و تیش... ههندیک خه لکی دیندار، به تایبەتی ئه وانه ی پییان ده لین (ئیسلامی) و، په نجه یان بۆ دریژ ده کریت، بوونه ته گالتھی ده می ده روبه ر، گیلۆکه ن، بۆ چوار ده وریان بوونه ته مه سخه ره، پییانه وه راده بویرن! من، له مندالییه وه تا ئیستا، نه له نیو ئیسلامی و نه له عه لمانی، حزم له که سی لات و گیلۆکه نه بورو.

بۆچی مرۆڤ گیل بیت؟ به جوریک به هه میشه قهرزت به لای خه لکه وه بیت. هه میشه قسە به ده م به، ئاماده ی وه لام به، ده م مردوو مه به.

ده گیپنە وه جاریکیان (شیخ جه ماله ددینی ئه فغانی) ده چیتە فه په نسا، له چیشتاخانه یه کی پاریسدا به ده ست نان ده خوات، به عه مامه و سه رو شکلیکی زل و جلو به رگیکی ناسرو شتییه وه. تقدیبەی ئه و که سانه ی له چیشتاخانه که دان دینه سه ير کردنی!

دەلّىن: ئەمە كىيە؟! لە كويۇھە تا ئىستا، خاوهنى

چىشتخانەكە پىيى دەلىت:

- ئەوھە پىسە، بۇ بە دەست نان دەخۆيت؟!

شىخىش دەلىت:

- ئەو كەوچكەيە، لە بەيانىيەوە تا ئىستا، چەند

كەس نانى پى خواردووھ ؟

- نازانم، لەوانھە يە چوار.. پىنج كەس نانى پى

خواردىت، بەلام ئىمە دەيشورىن و خاويىنى

دەكەينەوە.

- من ئەم كەوچكەيە م تەنیا ھى خۆمە، پۇرمانە يىش

بە لاي كەمەوە، لە كاتى دەست نویىزگرتىدا،

پىنج جار دەيشورم.

پاشان شىخ جمال الدین دەستى بەرز دەكاتەوەو

دەلىت: كەس نانى پى خواردووھ ؟ دواتر دەلىت:

كەواتە من لە ئىۋە پاكىرم !

لىزەدا ئەم پىاوه خۇ دەيتوانى بە كەوچك نان

بخوات^۱، بەلام حەز دەكتات دىويىكى تر پىشان بىدات و

^۱ نەفغانى كەسىتكى زۆر كراوه و تىنگە يىشتۇر بۇرە، بە كەوچك ناخواردنى پى ناسايى بۇرە، لە دۆگۈمايانە نەبۇرە و كەوچكىيان پى حەرامەو، كتىبى لەباردە دەنۈرسەن: (الصواعق في تحريم الملاعنة)!! لىزەدا تەنیا ويستوو يەتى ئەو پەيامە بە فەرەنسىيە كان بگەيەنېت: مەرج نىيە ھەموو شتىتكى ئىۋە نىشانەيى مەدەننېت و پاكىتان بىت و ھى ئىمە پىتچەرانە.

بلىت که ئىوه هەرچىتان ھېيە شانازى پىوه مەكەن.
ھەروھا جارىكىان قوتاپىيەكى موسىلمان لە¹
زانكۆيەكى ئەمريكى دەبىت، لە ناو زانكۆكەدا حەوزى
زەویيان ھېيە، ئەويش لە ناو حەوزەكەدا پىيى
دەشوات! مامۆستايەك دېيت و ھاوارى لى دەكات و
دەلىت:

- تۆ رۇزىلەلاتىت و موسىلمانى، ھەروا نەفام و
دەشتەكىن، پىت مەخەرە ناو حەوزەكە.

ئەويش دەلىت:

- مامۆستا! جەنابت رۇزى چەند جار دەموچاوت
دەشۇرىت؟

- بەيانىان لە خەوەستم، دەموچاوم دەشۇرم.
- تۆ رۇزى يەكجار دەموچاوت دەشۇرىت، بەلام
من رۇزى پىنج جار پىيم دەشۇرم، كەواتە پىيى
من لە دەموچاوى تۆ پاكتە!

لەم كاتەدا خويىندكارەكانى دەوريان دەست دەكەن
بە پىيىكەنин.

ھىچ نەبىت توانى له ويىدا تەريقى بىكاطەوه. ئەگەر
ماتو تۆ بتوانىت لە مەجلىسدا تۆپ لە بەرانبەرەكەت
بسىينىت، كارىكى گۈنگەت كردووه. لە و جۆرە
شويىنانەدا "قال رسول الله" و "قال تعالى" وەختى
نىيە، ئەو قسانە بۇ كەسىك دەوترىت خاوهنى دل بىت

-ئەملى دل بىت- وەك لە سوورەتى (ق)دا خواي
گەورە دەفەرمۇيت: ﴿لَمْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ
وَهُوَ شَهِيدٌ﴾ (ق: ۳۷). واتە: "ئامۇزگارى بۆ كەسىكە
دلى ھەبىت، يان بە باشى گۈئى راڭرىت و ئامادە بىت
دل و گۈئى بىداتى". كەسى دلرەق دەبىت
بىشكىنىتە وە بە قىسى حەق و پۇن لە ناو دەمى
دەيت، كورد گوتەنی "جىنى مشت پىلەقەيە" ... بەلام
نەشگاتە شەرفىرقۇشتى.

جارى واھىيە كەسىكى عەلمانى دەيھەويت
پابويىت و سوکايەتىت پى بکات، گورج بەرپەرچى
بىدەرە وە... من جارىكىيان قوتابى بۇوم، لە پىنجى
ئامادەيى، لە ناو خويىندىنگەدا سىمینارىكىيان پىكخىست.
يەكىك لە نويىنەرى پىخراوه كانى سەربە دەسەلات
وتى: بە پاستى يەكىرىتوو كان تا ئىستا تەقەيەكىان
بۆ كورد نەكردووه، نازانم بە چىيە وە شانازى دەكەن؟
منىش پىم وت: يەكىرىتوو تەقەيەكى بۆ كورد
نەكردووه، تەقەيەكىشى لە كورد نەكردووه... ئىۋە لە
شەپى براڭوژىدا باول، برا، كور...ى كوردتان
دەكوشت، يەكىرىتووش موجەي بە پاشماوه كانىيان
دەدا... بەمەوه شانازى دەكەين! ئىتىر لە ويىدا كابرا
وەخت بۇو بىت بە ئاو! تۆ نابىت باسى ئەوه بکەيت
تەقە جۇرى ھەيە، چى باشه و چى خرالپۇ، خۇ مەرج

نییه هاموو ته قه کردنیک باش بیت، ئىمە
ئاشتیخوازین... وەختى ئە و جۆرە قسانە نییه دەبیت
بیتەزىنیت، خۆی بیرى بکە وىتە وە بهەای چەندە.

هیممهتبهرز به ...

دوا ئامۇزگارىم ئەوهىيە: كاتىك دەچنە زانكۆ
بخويىن، هىممهتبهرز بن، چون موسىلماڭ
هىممهتبهرزه. ھەميشە داواى چلەپقە بىكەن، "ئەگەر
داواتان لە خودا كرد، داواى فيرىدەوس بىكەن"^۲، مەلىئىن:
بە خوا لە بەر دەرگايى بەھشىتىشدا فرېمان بىدەن، ھەر
باشه، خوا نەيېرى بەسمانە! بەلكو بلىنى خوايى بەمغەرە
خۆشتىن شوين، مولكى خوا ھىننە زۇرو فراوانە،
بەشى ھەموو داوايىك دەكتات، ئەگەر بە خۆيىشتدا
دەبىنيت بجولىيەت، ئىتر لە چى دەترسىت؟ بۇ
ناپارپىتەوه: خوايى! ئەگەر دە حۆرى بە خەلکى
دەدەيت، سەد بىدە بە من!

بەلام ئەمە بە لافو گەزاف نابىت، دروست نىيە
مننەت بە سەر خوادا بىكەيت، بلىنى بە خوا نەمداتى من
قبول ناكەم، ئەمە بى ئەدەبىيە، بەلكو كوفره. بجولى
و ھيوات گەورە بىت.

تەماحت لە ھەموو شتىكدا ھەبىت، لە ھىچ
نارحەتىيەكى ژيان مەترسە، لە بەرزايى سامت نەبىت،

۲ حدیث: "فَإِذَا سَأَلْتُمُ اللَّهَ فَاسْأَلُوهُ الْفِرْدَوْسَ". أخرجه أحمد: (٨٤٠٢).
والبخاري: (٢٧٩٠).

مانه وهی نیو تاریکی ئازاره کەی لە ماندووبونى
گەيشتن بە پۇوناکى سەختىرە، ئەگەر لە بەرزبۇنەوە
سل بىكەيت، دەبىت تا ماوى لە پەستىيىدا بىتىيەوە.

وەكى شاعيرى تونسى (أبو القاسم الشابى) دەلىت:

وَمَنْ يَتَهَبَ صُعُودَ الْجِبَالِ

يَعْشُ أَبْدَ الدَّهْرِ بَيْنَ الْحُفَرِ

واتە:

كەسيك نەويىرى بە كىيودا ھەلگۈزى

دەبى تا ھەتايمى لە نیو دۆلدا بىزى

دەبىت ھەمېشە مەمانەت بە خۆت ھەبىت، بىلىت

من ئەو ئىشە دەكەم.. ئەم قۇناغە دەپرم.. ئەو كتىبە

تەواو دەكەم.. كەسى واھىيە دەلىت: "من ناتوانم

وەكى فلان زىرەك بىم، چون مىشكى ئەو باشتە!" بۇ

مىشكى لە تۆ باشتە؟ خانەي مىشكى ھەر وەكى

تۆيەو، وەكى تۆيىش نان دەخوات! گەردەتسەويت

سەربەرزو رۇوسور بىت، خۆت لە كەس پى كەمتر

نەبىت.

وصلى الله وسلم على نبينا محمد وعلى آله وصحبه.

بە ھەولى ھاۋپى زىدە شىرىئىم (زانا موحىسىن
لاھورى) لە ۲۰۱۱/۱۱/۱۹ نوسراوه تەوه.

لە نیوھشەوی ۲۱ى مەھەرەمى ۱۴۳۳ بەرانبەر ۱۶ى
کانۇونى يەكەمى ۲۰۱۱ رېڭخراوه بۆ چاپ ئامادە
كراوه.

بُوئے و گہ بجانہ می دھچنے مزانکو

